

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

תורה – דברים פרק י"א

(כו) רָאָה אֲנֹכִי נִתֵּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: (כו) רָאָה אֲנֹכִי נִתֵּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: (כו) חַוִּי דֵּי אֲנָא יְהֵב קְדַמִּיכוּן יוֹמָא דִּין בְּרַכּוֹ וּלְוִטִּין:
 (כז) אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֲתֶכֶם הַיּוֹם: (כז) אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֲתֶכֶם הַיּוֹם: (כז) יֵת בְּרַכּוֹ דֵּי תַקְבְּלוּן לְפַקוּדֵי דִּין אֲלֵהֶכוּן דִּין אֲנָא מִפְּקֵד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין:
 (כח) וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֲתֶכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם: (כח) וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֲתֶכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם: (כח) וּלְוִטִּיא אִם לֹא תַקְבְּלוּן לְפַקוּדֵי דִּין אֲלֵהֶכוּן וְתַטְטוּן מִן אַרְחָא דִּין אֲנָא מִפְּקֵד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין לְמַהֲרָא בְּתַר טַעוֹת עַמְמִיָּא דִּין לֹא יְדַעְתוּן:
 (כט) וְהָיָה כִּי יִבְיָאֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וּנְתַתָּה אֵת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִּים וְאֵת הַקְלָלָה עַל הַר עֵיבָל: (כט) וְהָיָה כִּי יִבְיָאֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וּנְתַתָּה אֵת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִּים וְאֵת הַקְלָלָה עַל הַר עֵיבָל: (כט) וַיְהִי אַרְי יַעֲלֵךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְאַרְעָא דִּין אֵת עַלֵּל תַּמּוֹן לְמִירְתָּהּ וְתַתּוֹן יֵת מְבַרְכִּיא עַל טוֹרָא דְגְרִזִּין וְיֵת מְלַטְטִיא עַל טוֹרָא דְעֵיבָל:
 (ל) הֲלֹא הִמָּה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶרֶךְ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ בְּאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֵּשֶׁב בְּעַרְבָה מוֹל הַגְּלִגְלִי אֲצֵל אֱלוֹנֵי מִרְיָה: (ל) הֲלֹא הִמָּה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶרֶךְ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ בְּאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֵּשֶׁב בְּעַרְבָה מוֹל הַגְּלִגְלִי אֲצֵל אֱלוֹנֵי מִרְיָה: (ל) הֲלֹא אֲנוּן בְּעַבְרָא דִּירְדְנָא אַחֲרֵי אֲרַח מַעֲלֵנִי שְׁמַשָּׁא בְּאַרְעָא כְּנַעֲנָא דִּיתֵב בְּמִישְׁרָא לְקַבֵּל גְּלִגְלֵא בְּסִטְר מִישְׁרֵי מִרְיָה:
 (לא) כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֵת הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשְׁתָּ אֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם וַיְרִשְׁתֶּם אֹתָהּ וַיִּשְׁבַּתֶּם בָּהּ: (לא) כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֵת הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשְׁתָּ אֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם וַיְרִשְׁתֶּם אֹתָהּ וַיִּשְׁבַּתֶּם בָּהּ: (לא) אַרְי אַתּוֹן עַבְרִין יֵת יְרְדְנָא לְמַעַל לְמִירְתָּ יֵת אַרְעָא דִּין אֲלֵהֶכוּן יְהֵב לְכוּן וְתִירְתוּן יֵתָּה וְתִיתְבוּן בָּהּ:

רש"י

(כו) ראה אנכי נתון – זרכה וקללה. האמורות בהר גרזים ובהר עיבל:
 (כז) מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת וגו' – הא למדת שכל העובד עבודה כוכבים הרי הוא סר מכל הדרך שנלטו ישראל מכאן אמרו המודה בעבודה כוכבים ככופר בכל התורה כולה:
 (כט) ונתתה את הברכה – כתרומתו ית מצרכיא את המצרכים. על הר גרזים – כלפי הר גרזים הופכים פניהם ופתחו בצרכה כרוך האיז אשר לא יעשה פסל ומסכה וגו'. כל האזורים שצפרשה אמרו תחלה כלשון כרוך

ואח"כ הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה:
 (ל) הלא המה – נתן צהם סימון: אחרי – אחר העצרת הירדן הרבה והלאה למרחוק וזהו לשון אחרי כל מקום שנאמר אחרי מופלג הוא: דרך מבוא השמש – להלן מן הירדן לכך מערב וטעם המקרא מוכיח שהם שני דברים שנקדו בשני טעמים אחרי נקוד בפשטא ודרך נקוד במשפל והוא דגוש ואם היה אחרי דרך דבור אחד היה נקוד אחרי במשרת בשופר הפוך ודרך בפשטא ורפה: מול הגלגל – רחוק מן הגלגל: אלונים מורה –

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

שכס הוא שנאמר עד מקום שכס עד חלון
 מורה: (לא) כי אחס עוצרים את הידן וגו'. נסים
 של ידן יהיו סימן בידכם שתבואו ותיקשו את
 הארץ:

נביא – ישעיה נד' יא'–טז'

(יא) עֲנִיָּה טַעֲרָה לֹא נַחֲמָה הִנֵּה אֲנֹכִי מִרְבִּיץ בַּפּוֹךְ אֲבָנֶיךָ וַיִּסְדַּתִּיךָ בַּסְּפִירִים:
 (יא) חשיבתא מקבלא עולבן קרתא דאמרין עלה עממיא לא תתנחם הא אנש כבש בעדידא אבני רעפתין
 ואשכלליניך באבנין טבין:
 (יב) וְשִׁמְתִי בְדָכָר שְׁמֹשֶׁתֶיךָ וְשַׁעֲרֶיךָ לְאֲבָנֵי אֶקְדָּח וְכָל גְּבוּלֶךָ לְאֲבָנֵי חֶפְצִי: (יב)
 ואשווי במרגלין אערך ותרעיך לאבני גמר וכל תחומיך לאבני צרוך:
 (יג) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ: (יג) וכל בניך אלפין באוריתא דיי וסגי יהי
 שלם בניך:
 (יד) בַּצִּדְקָה תִּבְוֹנְנִי רַחֲמֵי מַעֲשֶׂק בִּי לֹא תִירָאֵי וּמִמְחַתָּה בִּי לֹא תִקְרַב אֵלַיךָ:
 (יד) בזכותא תתקנין אתרחקי מעושקא ארי לא תדחלין ומתבירא ארי לא יעול עלך:
 (טו) הֵן גּוֹר יִגּוֹר אֶפֶס מֵאוֹתֵי מִי גַר אֶתְךָ עֲלֶיךָ יְפוֹל: (טו) הא אתכנשא יתכנשון לך
 גלות עמיד לסופא מלכי עממיא דמתכנשין לאעקא לך ירושלם בגויך יתרמון:
 (טז) הֵן (הִנֵּה) אֲנֹכִי בְּרֵאתִי חֲדָשׁ נִפְחַ בְּאֵשׁ פָּחַם וּמוֹצִיא כְּלֵי לְמַעֲשָׂהוּ וְאֲנֹכִי
 בְּרֵאתִי מִשְׁחִית לְחַבְלֵי: (טז) הא אנא ברית נפחא נפח נור בשחורין ומפיק מנא לצורכה ואנא
 ברית מחבלא לחבלא:

רש"י

(יא) סוערה – שלצה סוער צרובי לרות.
 מרביץ צפוך – רוקף רלפתך מאבני נופך:
 (יב) כדכד – מין אבן טובה. שמשותך – י"ת
 ארך ומנחם חצרו עם ישמשוניה ויש פותרין
 לשון שמש חלונות שחמה זורחת בהן ועושין
 כנגדו מחילה צמיני זכוכית כצעים לנוי
 ומדרש תהלים פותר שמשותך ושמש ומגן
 (תהלים פד) שני החומה. לאבני אקדח –
 י"ת לאבני גמר גומרין תרגום גחלים פתר
 אקדח לשון קדחי אש והם מין אבנים טובות
 בוערות כלפיד' והוא קרבונקל"א לשון גחלת
 ויש פותרין לשון מקדח אבנים גדולות שכל
 חלל הפתח קדוח צתוכו והמזוזות והמפתן
 והסף כולן מתוך האבן הם. לאבני חפץ –
 לאבני צרוך:
 (יד) רחמי מעושק – כמו (ישעיהו נב)
 התנערי מעפר תרחמי מן העושקי אותך
 (רחמי מעושק תרחק מלעשוק בני אדם כדרך
 שעושים רשעים שאוספי ממון מגזל אצל

אתם לא תכרכו לגזול כי לא תיראו מלכות
 ועניות וממחמה כי לא תבא ולא תקר' אליך
 אצרבנאל) (בצדקה שתעשה תהיה נכונה
 בגאולת עולם ותהיה רחוקה מעושק בני אדם
 כי לא תראי אפי' פחד ויראה לא יהיה לך
 מהם ותהיה רחוקה ממחמה שלא תקרב
 אליך, איל"ה שלוח):
 (טו) הן גור יגור אפס מאותי – הן ירא יירא
 ויגור מגזרת רעו' אותו שאין אני עמו הוא
 שעיר. מי גר ארך – מי אשר נאסף עליך
 למלחמה, או מי גר מי שנתגרה בך, ורבותינו
 פירשוהו בגרים לומ' שאין מקבלי גרים
 לימות משיחנו ואף צפשוטו של מקרא יתכן
 מי שנעשו גרים ארך בעניותך עליך יפול
 בעשירותך כמו על פני כל אחיו נפל (וצראשית
 כה):
 (טז) הנה אנכי – אשר צראתי חרש המתקן
 כלי ואני אשר צראתי משחית המחבלו כלי'
 אני הוא שגריתי בך את האוי' אני הוא

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

שהתקנתי לו פורעניות. ומוציא כלי למעשהו – לאורך גומרו כל אורכו:

בתובים – תהילים פרק ז' ז'-יב'

- (ז) קוֹמָה יְהוָה בְּאַפָּךְ הַנָּשִׂא בְּעִבְרוֹת צוֹרְרֵי וְעוֹרָה אֵלַי מִשְׁפָּט צְוִיתָ: (ז) קום יי בתוקף אתנטל ברוגזא על מעיקי וסרהיב לי דינא די פקדתא:
 (ח) וְעֵדֶת לְאֲמִים תִּסּוּבְּךָ וְעֵלְיָהּ לְמָרוֹם שׁוֹבָה: (ח) וכנישת אמיא תחזרינך ואמטלתהא לבי שכנתך תוב:
 (ט) יְהוָה יִדִּין עַמִּים שְׁפָטְנֵי יְהוָה כְּצִדְקֵי וּכְתַמֵּי עָלָי: (ט) מימרא דיי ידיו עממיא דון יתי יי כזכותי וכשלמותי פרע עלי:
 (י) יִגְמֹר נָא רַע דְּשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צְדִיק וּבָחוּן לְבוֹת וּכְלִיֹּת אֱלֹהִים צְדִיק: (י) ישתעי כען בישא דרשיעי וישתכללון צדיקי ובחון לבבי וכלין אלהא זכאה:
 (יא) מִגְנֵי עַל אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׂרָאֵל: (יא) תריסי על אלהא פריק תריצי לבא:
 (יב) אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צְדִיק וְאֵל זֶעַם בְּכָל יוֹם: (יב) אלהא דינא זכאה ובתקוף רגיו על רשיעי כל יומא:

רש"י

- (ז) קומה ה' באפך – על שונאי כגון יצבי ואחיו ופלשתים שלא אמסר בידם. הנשא – התפאר להראות נקמת עברה בהתעבדך עליהם. ועורה אלי – שאוכל לעשות בהם משפט נקמה אשר אית והיכן אית תרועם בשצט ברזל (תהלים ז) ואיצתי את אויביך (שמות כג) זה מלאתי במדרש:
 (ח) ועדה לאמים הסובבך – אס יחזרו אחריך להושיעם אל תשמע לקולם, התרחק מעליהם ושוב ושב במקומך במרום רפי"א בלעז ד"א למרום שובה להראות להם שידך עליונה:
- (ט) ה' ידיו עמים – הפוך הדיו מעלינו ותנהו על הרשעים, ידיו לשון יסורין. שפטי ה' כלדקי – שפוט לפי מעשים טובים שצידם ולח לפי העבירות:
 (י) יגמר נא רע דשעים ותכונן צדיק ובחון לבות – אמר (תהלים עז) גמר חסיד (תהלים יב) וכן כלם (סא"א). ותכונן לדיק ובחון לבות – אתה יודע מי הוא הצדיק שתכוננהו. אלהים לדיק – כן שמך:
 (יב) שופט לדיק – אתה לשפוט לדיק. זועם בכל יום – כשרואה את מעשה הרשעים:

משנה – תרומות פרק ד'

- (א) הַמְּפָרִישׁ מִקְצֵת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה עָלָיו, אֲבָל לֹא לְמָקוֹם אַחֵר. רַבִּי מֵאִיר אָמַר, אִף מוֹצִיא הוּא לְמָקוֹם אַחֵר תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת:
 רע"ב – (א) סאין אחרים של טבל אינו יכול להפריש עליהן מאלו שהוציא מקצת תרומתן – לנגזי אחרים תלינן דלמא מן המתוקן הוא מוציא עליהן ולא מן הטבל שבו, ור' מאיר שרי אף למקום אחר. ואין הלכה כר' מאיר:

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

(ב) מי שְׁהִיּוּ פְרוּתָיו בְּמַגּוּרָה, וְנָתַן סָאָה לְבֵן לְוִי וְסָאָה לְעֹנִי, מִפְּרִישׁ עֵד שְׂמוּנָה סָאִין וְאוֹכְלָן, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינּוּ מִפְּרִישׁ אֶלְא לְפִי חֲשָׁבוֹן:

שיכלו שמונה סאין כדברי רבי מאיר, אלא אותה סעודה שהיה לו לאכול אלו ואלו. פירוש אחר, ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני והלכו להם, וכשזא להפריש שמונה סאין מן המגורה ולאכול אותם על סמך השני סאין שנתן לבן לוי ולעני, ואינו יודע אם אותן שני סאין קיימים אם לאו, רבי מאיר אומר מפריש שמונה סאין ואוכלן על סמך אותן שני סאין שנתן לבן לוי ולעני, בחזקת שהן קיימים. וחכמים אומרים אינו מפריש אלא לפי חשבון הקיימים, אם כל השני סאין קיימים מפריש עליהן שמונה סאין ומעט יותר, ואם אין קיימים אלא חייב אינו מפריש עליהם אלא ארבע סאין, לפי חשבון מה שנמלא מהן קיימים כך מפריש עליהם ולא יותר והלכה כחכמים:

(ג) שְׁעוּר תְּרוּמָה, עֵינַי יָפָה, אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, מִשְׁלֹשִׁים. וְהַבִּינּוֹנִית, מִחֲמִשִּׁים. וְהַרְעָה, מִשְׁשִׁים. תָּרַם וְעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים, תְּרוּמָה, וְאֵינּוּ צָרִיךְ לְתָרוּם. חֲזַר וְהוֹסִיף, חֵיב בְּמַעֲשָׂרוֹת. עָלָה בְּיָדוֹ מִשְׁשִׁים וְאֶחָד, תְּרוּמָה, וְיִחְזוֹר וְיִתְרוֹם כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמוֹד, בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל וּבְמִנְיָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵף שְׁלֹא מִן הַמִּקְוֶה:

סאה, אותה סאה, תרומה: ויחזור ויתרום כמו שהוא למוד – (אם הוא רגיל) לתרום אחד מששים יפריש עדיין אחד מששים בסאה, ואם הוא רגיל לתרום אחד מחמשים נמלאו דנשארו עדיין אחד עשר סאין שלא נתרמו: במדה ובמשקל – כלומר אותו מותר שהוא תורם, מתר לתרום במדה ובמשקל ובמנין, ללא אמרו לתרום מאומד אלא בתחלת התרומה: אף שלא מן המוקף – דסבר ר' יהודה אין צריך לתרום מן המוקף אלא בתחלת תרומה. ואין הלכה כרבי יהודה: מוקף – קרוב וסמוך ובאותו מקום עלמנו:

(ד) הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחוֹ צֵא וְתָרוּם, תּוֹרֵם כְּדַעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, תּוֹרֵם כְּבִינּוֹנִית, אֶחָד מִחֲמִשִּׁים. פְּחַת עֲשָׂרָה אוֹ הוֹסִיף

רע"ב – (3) במגורה – באורכר כדכתיב (חגי 3) העוד הזרע במגורה: ונתן סאה לבן לוי – מתניתין חייבי בפועל חבר הבא לסעוד אכל בעל הבית ואינו מאמינו על המעשרות, וראה הפועל את בעל הבית נתן ממגורתו סאה לבן לוי וסאה לעני, ר' מאיר אומר דאיתו פועל יכול לאכול מן המגורה שמונה סאים, דמסתמא בתורת מעשר ראשון נתן ללוי ובתורת מעשר עני נתן לעני והרי יש כאן שמונה סאים מתוקנים ומעט יותר ואף על פי שלא ראהו מפריש תרומה גדולה לא נחשדו עמי הארץ על התרומה: וחכמים אומרים לא הפריש בעל הבית אלא לפי חשבון – סעודה זו שרואה הפועל לאכול אכלו, והשאר מתנה בעלמא הוא דהייב ללוי ולעני, הלכך אין הפועל יכול לאכול אכלו עד

רע"ב – (ג) עין יפה אחד מארבעים – מי שהוא נדיב לב ותורם בעין יפה מפריש אחד מארבעים: והבינונית אחד מחמשים – לאו דברי בית שמאי נינהו אלא תנא קמא קאמר לה, ומעין יפה דבית שמאי אתה למד לדבריהם עין רעה ובינונית אף על גב דלא תני לא במתניתין: ועלה בידו אחד מששים – כגון שתרם מאומד ועלה בידו אחד מששים והוא עין רעה: חזר והוסיף חייב במעשרות – דכבר נפטרו ואין שם תרומה חל על מה שמוסיף הלכך התוספת הזאת היא טבל גמור וחייבת במעשרות: מששים ואחד – כגון שהיו בכרי ששים ואחד סאין, ועלה בידו

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

עֲשֶׂהָ, תְּרוֹמָתוֹ תְּרוֹמָהּ. אִם נִתְּפוֹן לְהוֹסִיף אֶפְלוֹ אַחַת, אֵין תְּרוֹמָתוֹ תְּרוֹמָהּ:

יכול למימר ליה, אנא להכי אמדתיך: ואם נתכוון להוסיף – שהיה יודע דעתו של צעל הבית ובמתכוין הוסיף אפילו אחד, אין תרומתו תרומתו:

רע"ב – (7) כדעתו של צעל הבית – לפי שיש תורם צעין יפה ויש צעין רעה ויש צבינונית: פיחת עשרה – ותרם מארבעים: או הוסיף עשרה – ותרם מששים: תרומתו תרומה – לכיון דבאחד משיעורי חכמים חכם

(ח) הַמְּרִבָּה בְּתְרוֹמָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, בְּתְרוֹמַת מֵעֶשֶׂר. יִתֵּר מִבָּאן, יַעֲשֶׂנָה תְּרוֹמַת מֵעֶשֶׂר לְמָקוֹם אֲחֵר. רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אוֹמֵר, מִחֻצָּה חֲלִין וּמִחֻצָּה תְּרוֹמָהּ. רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמְרִים, עַד שִׁישִׁיר שָׁם חֲלִין:

אחר, לפי שאין תורמין שלא מן המוקף אבל תרומת מעשר מפרישין אותה [אפילו] שלא מן המוקף: מחלה חולין ומחלה תרומה – לסבר יכול אדם לעשות חלי כריו תרומה דכתיב (דברים יח) ראשית לגנך דיו לראשית שהיא כדגן [ראשית היא תרומה] ודגן הוא הסייריים: עד שישייר שם חולין – לא ציענן רק שהיו שיריה ניכרים. והלכה כרבי טרפון ורבי עקיבא:

רע"ב – (ה) אחד מעשרה – יכול להרבות ולהפריש תרומה, הואיל ואשכחן שם תרומה במקום אחר שהיא אחד מעשרה. ואם ריבה יותר אין שם תרומה על אותו ריבוי, והוא חולין הטבולין למעשר, ומדומע בתרומה, וזו היא תקנתו, שיעשנו תרומת מעשר למקום אחר. ויתנהו לבוי שיעשנו תרומת מעשר על מעשר טבל שלו והלוי יתן לו חולין כנגד אותו ריבוי. והא דקאמר יעשנו תרומת מעשר למקום אחר ולא אמר יעשנו תרומה למקום

(ו) בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים מִשְׁעָרִים אֶת הַכֹּלְכֵלָה, בְּפִיפּוּרֹת, וּבְסִיפּוּת, וּבְבָאֲמִיעַי הַקִּיץ. הַמוֹנָה, מִשְׁבַּח. וְהַמוֹדֵד, מִשְׁבַּח מִמְּנוֹ. וְהַשּׁוֹקֵל, מִשְׁבַּח מִשְׁלֹשְׁתָּן:

לנמות דקות: ובאמצע הקיץ – שהן מצושלות ואינם מנומקות, הכלכלה מחזקת מן הפירות יותר ממה שמחזקת מהן כשהן מצוכרות במלואן, ופחות ממה שהיא מחזקת מהן בצוף הקיץ כשכבר נלטמו. הלכך משערין בשלשה זמנים הללו: ובסיפות – פירות שצסוף הקיץ: המונה משובח – מן המוליא באומד: והמודד משובח וכו' – ודוקא צמעשרות ותרומת מעשר אבל לא בתרומה גדולה כדפרישית:

רע"ב – (ו) הכלכלה – הסל שמוודים בו להפריש המעשרות ותרומת מעשר, שאין מפרישים אותן אלא צמדה ובמנין ובמשקל כדחנן ואל תרבה לעשר אומדות. אבל תרומה גדולה אין מפרישים אותה אלא מאומד כדתנן לעיל: משערין את הכלכלה – לידע מה שיכנסו בה מן הפירות: בצכורות – בזמן שהפירות בצכוריהן הן במלואתן והכלכלה מכילה מהן פחות ממה שהיא מכילה מהן בצוף הקיץ שכבר התחילו להטמק והן

(ז) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּרוֹמָהּ, עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, בְּמֵאָה וָעוֹד, וָעוֹד זֶה, אֵין לוֹ שְׁעוּר. רַבִּי יוֹסִי בֶן מִשְׁלֵם אוֹמֵר, וָעוֹד, קָב לְמֵאָה סָאָה, שְׁתֵּי שְׁתֵּי לְמִדְמַע:

תשעים ותשעה סאין של חולין ומשהו יותר מתשעים ותשעה, וזה המשנה אין לו שיעור, הואיל ויש כאן מאה ועוד משהו נוטל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר חולין כשהיה: קב למאה סאה שות לחדממע – אם נפלה סאה

רע"ב – (ז) תרומה עולה באחד ומאה – סאה של תרומה שנפלה למאה סאין של חולין שהם בין הכל אחד ומאה נוטל אחד מהן ונותנה לכהן והשאר חולין כמו שהיו: במאה ועוד – אם נפלה סאה של תרומה לתוך

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

התרומה עולה במאה כלבד, וכל שכן צפחות ממאה דכתיב בתרומת מעשר (במדבר יח) מכל חלבו את מקדשו ממנו, דבר שאתה תורם ממנו אם נפל לתוכו מקדשו והיינו אחד ממאה דממאה סאין מפרישין עשר למעשר ראשון ומאותו עשר, סאה לתרומת מעשר, ואמר רחמנא שאם חזרה אותה סאה לתשעים ותשעה, מקדשתו, ונעשה הכל מדומע:

של תרומה כל"ט של חולין וקב יותר, שהקב הוא שתת לסאה של תרומה המדמעת, שהסאה ששה קצים. אז נוטל סאה אחת והשאר חולין כשהיו. אבל אם היו החולין פחות מכל"ט וקב, הכל מדומע, וימכרו כולם לכהן בדמי תרומה חוץ מדמי סאה של תרומה שבה. והלכה כרבי אליעזר שאין תרומה עולה צפחות מאחת ומאה. דסחם לן תנא כותיה בצמה דוכתי. והכל מודים שאין

(ח) רבי יהושע אומר, תאינים שחורות מעלות את הלבנות, לבנות מעלות את השחורות. עגולי דבלה, הגדולים מעלים את הקטנים, והקטנים מעלים את הגדולים. העגולים מעלים את המלבנים, והמלבנים מעלים את הקטנים. רבי אליעזר אומר. ורבי עקיבא אומר, בידוע מה נפלה, אין מעלות זו את זו. ובשאינו ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו:

וכן עיגולים ומלבנים. עיגולים הם הנדרסות בעיגול, מלבנים תאנים הנדרסות בצורת ריבוע כמין דפוס שעושים בו הלבנים מרובעות: ור' אליעזר אומר – אם שחורה נפלה השחורות אסורות ואם לבנה נפלה הלבנות אסורות, וכן בגדולים וקטנים, ועיגולים ומלבנים, הדומין לאותה שנפלה אסורים: בידוע מה נפלה – שחורה או לבנה, אין מעלות, לפי שיכול לאכול האחרות וכיון דמותרות הן אין מסייעות לבטל. אבל אם אין ידוע אם שחורה נפלה או לבנה כיון דכולן בספק איסור מעלות זו את זו והלכה כר' עקיבא:

רע"ב – (ח) תאנים שחורות מעלות את הלבנות – תאנה של תרומה, שחורה או לבנה, שנפלה למאה תאנים של חולין חזין שחורות וחזין לבנות כולן מטרפין לבטלה, שאם היה רואה היה דורסן ומערבן הכל ביחד ואם שחורה נפלה, מעלה אחת מן השחורות, ואם לבנה, מעלה אחת מן הלבנות, והשאר חולין כשהיו: עיגולי דבילה – דבילות תאנים הנדרסים בעיגול. גדולים מעלים את הקטנים, אם יש שם חמשים עיגולים קטנים ועשרים וחמשה עיגולים גדולים, ואחד מן הגדולים כשנים מן הקטנים, ונפל לתוכן עיגול קטן של תרומה, מסייעות כולן לבטל.

(ט) בייצד, חמישים תאנים שחורות וחמישים לבנות, נפלה שחורה, שחורות אסורות והלבנות מתרות. נפלה לבנה, לבנות אסורות ושחורות מתרות. בשאינו ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו. ובזו, רבי אליעזר מחמיר, ורבי יהושע מקל:

זהא דחנינן לעיל, אבל במאי דבעינא למימר לקמן הוי איפכא:

רע"ב – (ט) כיצד לפרושי מלחיה דרבי עקיבא קאתי: ובזו רבי אליעזר מחמיר –

(י) ובזו רבי אליעזר מקל, ורבי יהושע מחמיר. בדורס ליטרא קציעות על פי הפד ואינו יודע איזוהי, רבי אליעזר אומר, רואין אותן כאלו הן פרודות, והתחתונות מעלות את העליונות. רבי יהושע אומר, לא תעלה עד שיהיושם מאה כדים:

הכד – של חולין, והרבה כדן יש: ואין ידוע – באיזה כד דרסה, ובכל כד יש מאה ליטרות

רע"ב – (י) דורס ליטרא קציעות – ליטרא של תאנים יבשים של תרומה: על פי

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

ורבי יהושע סבר כיון דחינה מעורבת אין התחנות מסייעות לבטל את העליונות, אללא השולים מותרים והפומים חסורים. עד שיהיו שם מאה כדון ויתבטל פי חזית זה במאה פומין. והלכה כר' יהושע:

(יא) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה וְקִפְאָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם יֵשׁ בְּקִפּוּי מֵאָה סָאָה, תִּעָלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, לֹא תִעָלָה. סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה, יִקְפְּאָנָה. וְאִם בְּנֵי לְפִי אָמְרוּ תְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה, בְּשִׂינּוּ יְדוּעַ אִם בְּלוֹלוֹת הֵן, אוֹ לְאִין נִפְלָה:

סאה תרומה – סיומא למלתיא דר' יהושע היא והכי קאמר כיון דלא תעלה כילד יעשה: יקפיאנה – יסיר מה שקף למעלה ומעט סביב לה עד שידע שהסיר כולה, והשאר הכל חולין: אם כן למה אמרו – מתנינתיין פריך על מלתיא דר' יהושע, אם כן באיזה מקום אמרו תרומה כריכה אחד ומאה, כיון שיס תקנה בקפוי, ומשני בשאין ידוע אם נכללה הסאה במגורה אחר שנפלה על פי המגורה, אי נמי בתחילה אין ידוע להיכן נפלה. והלכה כרבי יהושע:

של חולין, אפילו אין כאן מאה כדון שרי ר' אליעזר, ואף על פי שידוע הוא שהליטרא של תרומה היא כפי הכל וחינה מעורבת עם החולין, רואין אותן כאילו נפרדו ממקומן ונתערבו החולין בתרומה ועולין באחד ומאה.

רע"ב – (יח) מגורה – אורכ שאוגרים בו התבואה: וקפאה – הסיר מה שלמעלה, תרגום ויקף הברזל (מלכים ב' ו) וקפא פרזלא: אם יש בקפוי תעלה באחד ומאה – מפרש בירושלמי דהכי קאמר אם יש בקפוי עם מה שתחתיו אחד ומאה תעלה, ורבי אליעזר לטעמיה דאמר התחנות מעלות את העליונות, וקא משמע לן דאף על גב דקפאה וגלי דעתיא שלא נתערבה עם התחנות אף על פי כן התחנות מסייעות לבטל: ורבי יהושע אומר לא תעלה – ר' יהושע לטעמיה דאמר לעיל שאין התחנות מסייעות לבטל:

(יב) שְׁתֵּי קִפּוּת וּשְׁתֵּי מְגוּרוֹת שֶׁנִּפְלָה סָאָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִין יְדוּעַ לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה, מַעְלוֹת זֹאת זֹאת זֹאת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אֶפְלּוּ הֵם בְּשְׁתֵּי עִירוֹת, מַעְלוֹת זֹאת זֹאת:

מפני שדרכן להתפנות והן מיטלטלות ממקום למקום, ופעמים שמתערבות זו עם זו. אבל שתי מגורות שאינן מיטלטלות בזמן ששתייהן בבית אחד מעלות זו את זו ואם הן בשני [בתים] אין מעלות זו את זו: רבי שמעון אומר אפילו הן בשתי עיירות – ואין הלכה כרבי שמעון:

רע"ב – (יג) שתי קופות – ככל אחת חמשים סאה: ואין ידוע באיזה מהן נפלה – ושתייהן חסרות מספק, מסייעות זו את זו לבטל, ואם רצה להעלות סאה מזו מעלה, מזו מעלה, מחאה מזו מחאה מזו מעלה. ושתי קופות אפילו הן בשני בתים ואין ידוע לאיזו מהן נפלה סאה של תרומה, מעלות זו את זו,

(יג) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנַי רַבִּי עֲקִיבָא בְּחַמְשֵׁים אַגָּדוֹת שֶׁל יָרֵק, שֶׁנִּפְלָה אַחַת מֵהֶן לְתוֹכָן, חֲצִיָּה תְּרוּמָה, וְאָמַרְתִּי לְפָנָיו, תִּעָלָה. לֹא שֶׁהַתְּרוּמָה תִּעָלָה בְּחַמְשֵׁים וְאֶחָד, אֶלָּא שֶׁהָיוּ שָׁם מֵאָה וּשְׁנַיִם חֲצִיִּים:

שבה. ואשמעינן רבי יוסי שאין האגודה שחיה תרומה מדמעת אללא לפי חשבון תרומה שבה, ולא אמרינן שהאגודה כולה תדמע כיון שהיא תרומה מעורבת בחולין:

רע"ב – (יג) שנפלה אחת מהן – אגודה אחת כיוצא בזה, ואינה ניכרת מזיניהן, ואותה אגודה היתה חליה חולין וחליה תרומה: שהיו שם מאה ושני חיים – עם החלי של תרומה

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

גמרא – ברכות דף נד' ע"ב

אמר רב יהודה שלשה צריכין שימור ואלו הן חולה חתן וכלה במתניתא תנא חולה חיה חתן וכלה ויש אומרים אף אבל ויש אומרים אף תלמידי חכמים בלילה: ואמר רב יהודה שלשה דברים [המאריך בהן] מאריכין ימיו ושנותיו של אדם המאריך בתפלתו והמאריך על שלחנו והמאריך בבית הכסא והמאריך בתפלתו מעליותא היא והאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב שנאמר תוחלת ממושכה מחלה לב ואמר רבי יצחק שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם ואלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו לשמים הא לא קשיא הא דמעיין בה הא דלא מעיין בה והיכי עביד דמפיש ברחמי והמאריך על שלחנו דלמא אתי עניא ויהיב ליה דכתיב המזבח עץ שלש אמות גבוה וכתוב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו:

רש"י על הגמרא

שימור – מן המזיקין: חולה – שהורע מזלו, לפיכך השך מתגרה בו, וכן חיה אשה שילדה, וכן אצל: חתן וכלה – ותלמידי חכמים מקנחתו מתגרה בהם: והמאריך על שלחנו – שמתוך כך עניים צדיק ומתפרנסים: והמאריך בבית הכסא – רפואה היא לו: מעיין בה –

אומר כלבו שתיעשה בקשתו לפי שהתפלל בכונה: כאב לב – שאין בקשתו נעשית: תוחלת – לשון תפלה, כמו ויחל משה (שמות ל"ב): מזכירין עונותיו – שעל ידיהן מפשפים למעלה צמעשו, לומר בוטח זה בזכותו, נראה מה הם:

זוהר – מקץ דף רב' ע"א

ותנן, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וישתדל אבתריה. אי אזיל מניה, ואי לאו, ישתדל באורייתא. דהא לית לך מלה לתברא יצר הרע אלא אורייתא. אי אזיל, מוטב. ואי לאו, ידבר ליה יומא דמותא, בגין לתברא ליה:

הכא אית לאסתפללא, דהא דא הוא יצר הרע, ודא הוא מלאך המנות. וכי מלאך המנות מתברר מקמי יומא דמותא. והא איהו קטולא דבני נשא הוי, ואשתמע דהדונה הוא דיליה. ובגין כן אסטי לון לבני נשא תדיר, בגין לאמשכא לון לדא:

אלא ודאי מה דאתמר, דיכפור ליה בר נש ההוא יומא דמותא. ודאי הכי הוא, בגין דמתברר לפא דבר נש. דהא יצר הרע לא שריא אלא באתר

חק לישראל – פרשת ראה יום א'

דִּאֲשַׁתְּכֶם חֲדוּה דְחֻמְרָא, וְגִסוּתָא דְרוּחָא. וְכֵד אֲשַׁתְּכֶם רוּחָא תְּבִירָא, כְּדִין אֲתַפְרֹשׁ מִנֵּיהּ, וְלֹא שְׂרִיא בְּהַרְיָה. וּבְגִין כֶּן פְּעִי לְאֲדַכְרָא לִיהּ יוֹמָא דְמוֹתָא, וַיִּתְּבֵר גּוֹפִיָה, וְאִיהוּ אָזִיל לִיהּ:

תָּא חֲזִי, יַעַר טוֹב בְּעֵי חֲדוּה דְאֹרִייתָא, וַיַּעַר רַע חֲדוּה דְחֻמְרָא, וְנִיאֹפִין וְגִסוּתָא דְרוּחָא. וּבְגִין כֶּן פְּעִי בַר נֶשׁ לְאֲרֻגָא (לִיהּ) תְּדִיר, מַהֲהוּא יוֹמָא רַבָּא, יוֹמָא דְדִינָא, יוֹמָא דְחוּשְׁבָנָא. דְלִית לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאֲגָנָא עֲלִיהּ, אֲלֹא עוֹבְדוּי דְכִשְׁרוֹ, דְאִיהוּ עֶבֶד בְּהָאֵי עֲלֵמָא. בְּגִין דִּיגִינוּ עֲלִיהּ בְּהֵיאָא שְׁעָתָא:

תָּא חֲזִי, וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף. וַיֵּמָר כֹּלָהוּ חֲזוּ גִיבְרִין, כֹּלָהוּ תְּקִיפִין, וְחַד עוֹלִימָא דְאִייתִי לֹון לְבֵיתָא דְיוֹסֵף, דְחָלָה. כֵּד יִיתִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַתְּבַע לִיהּ לְדִינָא לְבַר נֶשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה:

בְּגִין כֶּן פְּעִי לִיהּ לְבַר נֶשׁ, לְאֲזַדְהָרָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא. לְאֲתַתְּקַפָּא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיִּשְׁוֵי בֵּיהּ רוּחְצֵנִיָה. דְאֵף עַל גַּב דְאִיהוּ חֲסִי, אִי יְהַדֵּר מִנֵּיהּ בְּתִיבְתָא שְׁלִימְתָא, הָא תְּקִיף אִיהוּ, וַיִּתְּתַקַּף בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִילוּ לֹא חֲטָא:

דְהָא שְׁבִטִין, בְּגִין דְחָטוּ עַל גְּנִיבַת יוֹסֵף, חֲזוּ דְחָלִין. דְאֲלֵמְלָא לֹא חָטוּ, לֹא חֲזוּ דְחָלִין כֹּלָל. בְּגִין דְחוּבֵי דְבַר נֶשׁ מִתְּבָרִין לְבֵיהּ, וְלִית לִיהּ חִילָא כֹּלָל. מֵאִי טַעְמָא, דְהָא הָהוּא יַעַר הַטוֹב אֲתַבַּר עֲמִיָה, וְלִית לִיהּ חִילָא לְאֲתַתְּקַפָּא עַל הָהוּא יַעַר הָרַע. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דְּבָרִים כ) מִי הָאִישׁ הִירָא וְרַךְ הַלְבָב, הִירָא (דִּירָאָה דָא) מְחוּבִין דְּבִידוּי, דְאִינֹן תְּבִירָא דְלֵבָא דְבַר נֶשׁ:

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק א'

(יד) כל העונה אמן לא יענה לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן קצרה ולא ארוכה אלא אמן בינונית ולא יגביה קולו יותר מן המברך וכל מי שלא שמע את הברכה שהוא חייב בה לא יענה אמן בכלל העונים:

(טו) כל המברך ברכה שאינה צריכה הרי זה נושא שם שמים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמן התינוקות מלמדין אותן הברכות כתיקונן ואף על פי שהן מברכין לבטלה בשעת לימוד הרי זה מותר ואין עונין אחריהן אמן והעונה אחריהן אמן לא יצא ידי חובתו:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.